

Posudek vedoucího diplomové práce

Autorka: Barbora Doubková

Téma: Vydědění a ochrana nepominutelného dědice

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k posouzení Barborou Doubkovou je zaměřena především na problematiku vydědění a s tím související ochranu nepominutelného dědice. Hned zkraje je třeba poznamenat, že jde o více než dobře způsobilé téma ke zpracování v podobě diplomové práce. Ochrana potomků zůstavitele coby nepominutelných dědiců doznala v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku řady výrazných změn. Potomci mající právo na povinný díl (již tedy nemusí být v postavení dědiců), došlo k rozšíření důvodů vydědění, změně jeho formálních i obsahových požadavků i ke změně důsledků, ke kterým vydědění vede. Není tedy divu, že problematika ochrany nepominutelných dědiců a jejich vydědění patří v rámci stávající úpravy dědického práva k nejdiskutovanějším. Užší zaměření na tuto oblast je tedy více než příhodné a může být též náležitě přínosné.

Autorka celé téma rozvrhla do tří přehledných na sebe navazujících partií. Pochválit je ji třeba především za to, že se zvolenou problematikou zabývá již od samotného počátku práce a čtenáře tak nezatěžuje obecnými výklady o dědickém právu jako takovém. První partii práci tak rovnou věnuje vymezení pojmu nepominutelného dědice a jeho postavení. Akcentuje přitom správně dvě základní podoby tohoto postavení – tedy nepominutelného dědice coby skutečného dědice nadaného dědickým právem a nepominutelného dědice v postavení věřitele. Stranou však neopouští ani další dílčí související otázky. Navazující část je zacílena na institut vydědění. Logika této systematiky je zřejmá – je to právě vydědění, kterým nepominutelný dědic přichází o své právo na povinný díl. Diplomantka se věnuje samotné formě a obsahu vydědění a následně jednotlivým důvodům vydědění a jeho důsledkům. Poslední pasáž je nazvána *Ochrana nepominutelného dědice*, a čtenář zde nachází poměrně detailní vymezení samotného pojmu povinný díl, ale i dalších práv, která dle stávající úpravy dědického práva nepominutelnému dědici mohou náležet. Práce je zakončena shrnujícím závěrem.

Uvedené rozvržení tématu se zdá být zdařilé. Autorce umožňuje vypořádat se s ním v souvislé podobě. Občas jen trochu ruší nadměrné opakování již jednou uváděných informací. Samotná struktura práce je vyvážená.

Žádné výraznější výtky nejsou namístě ani k obsahové stránce práce. V rámci výkladu není opomenuto nic podstatného, co s tématem souvisí. Autorka se také nedopouští žádných významnějších pochybení věcného rázu. Je to dáno zjevně tím, že se v převážném rozsahu svého

výkladu přidržuje osvědčených literárních zdrojů, jejichž závěry přebírá. Tento pracovní přístup pochopitelně na druhou stranu vede k jen omezenému vlastnímu přínosu a originalitě zpracování. Právě uvedené však jistě neznamena, že by autorka na řadě míst práce nevyjadřovala svůj vlastní názor, nepřiklání se s náležitou argumentací k některé z více existujících výkladových variant atp. Práce tedy jistě není prosta vlastního přínosu i po stránce obsahové – tomu ostatně napovídá např. i zařazení kap. 4.3 zaměřené na shrnutí nejasností, které se pojí se současnou úpravou nepominutelných dědiců. Po obsahové stránce je tak autorce možné vytýkat jen dílčí zjednodušení či nepřesnosti, některá tvrzení pak vzbuzují další otázky, resp. tužbu po přesnějším zdůvodnění (např. s. 17 – je otázkou, zda může mít dědická smlouva opravdu jen formu notářského zápisu a nikoliv i formu soudem schváleného smíru; s. 29 – bližší vysvětlení by zasloužil výrok, že: „*Neplatnost by mohla být ale také shledána ve zbavení potomka jeho zákonného dědického práva, takže je otázkou, zda by se pak nepominutelný dědic neměl stát dědicem zákonným?*“; s. 44 – autorka uvádí, že k naplnění důvodu vydědění, který spočívá v zadlužení potomka je třeba, aby k zadlužení došlo z důvodu vlastního zavinění potomka – je však zřejmé, že i autorkou zmiňovaný závazek z hypotéčního úvěru je potomkem pravidelně přebírán úmyslně; s. 44 – je jistě otázkou hodnou bližšího zvážení, zda je opravdu možné *dovodit, že pokud v době smrti zůstavitele nemá vydědovaný potomek své potomky, nemůže být z tohoto důvodu* (tedy pro marnotratnost či zadluženost) *vyděděn*; s. 54 - velmi zajímavou otázkou je, zda dle současné úpravy skutečně platí, že *nárok na povinný díl vzniká až aktem uplatnění oprávnění požadovat povinný díl* aj.).

Formální úroveň zpracování je na dobré úrovni. V práci je sice možné nalézt určité množství prohrěšků proti pravidlům pravopisu či interpunkce (např. s. 30 - *Složitost podle něj tví v tom...*;), jejich počet je však v poměru k rozsahu celé práce zanedbatelný a nepůsobí nijak nadměrně rušivým dojmem. Autorka užívá bez větších zaváhání odborného jazyka i příslušné terminologie, její stylistika však mohla být na mnoha místech jednodušší a přehlednější. Práci by to nepochybně dodalo na čtivosti i čtenářské atraktivitě (srov. např. s. 16 - *Dědická smlouva je nejsilnějším dědickým titulem, protože tím, že jde o smlouvu, tak ji nelze jednostranně měnit nebo rušit, z čehož plyne, že ani zůstavitel sám ji zrušit nemůže.*; s. 18 - *Není vyloučeno zřeknutí se dědického práva ve prospěch třetí osoby, kdy pak v jeho důsledku vznikne dědické právo konkrétně, to znamená konkrétní osobě či osobám.*; s. 54 - *Právo na povinný díl nepřichází v úvahu jen u institutu vydědění, ale objevuje se také u odmítnutí dědictví a zřeknutí se dědického práva.* aj.).

Práce je doplněna odpovídajícím poměrně rozsáhlým poznámkovým aparátem, který odráží jak dostatečný rozsah použitých zdrojů, tak i užívání těchto zdrojů způsobem souladným s pravidly platné citační normy. Rozsah shody s jinými zdroji zjištěný při automatickém porovnání textu nevybočuje z požadavků stanovených vyhláškou děkana FPR.

Lze tedy uzavřít, že se autorce podařilo naplnit všechna základní kritéria, která jsou očekávána u závěrečné práce v magisterském studijním programu. Práce má požadovaný rozsah. Obsahuje souvislý výklad zadaného tématu, který toto téma ve zcela převážné části vyčerpává. Výklad je na odpovídající odborné úrovni, byť by mu místy jistě slušela větší originalita a menší popisnost. Více mohla autorka také zpracovat na stylistické úrovni odevzdaného textu. Práci s ohledem na vše výše uvedené k obhajobě doporučuji a v případě jejího úspěšného zvládnutí ji navrhuji hodnotit jako výbornou.

Náměty do diskuze:

Vysvětlete, jakými pravidly se řídí nabytí dědictví (povinného dílu) nezletilým nepominutelným dědicem, o jehož majetek pečuje pozůstalý rodič – jsou podle Vás změny, které v dané oblasti nastaly v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku vhodné a žádoucí?

V Plzni dne 4. června 2020

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.